

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1992-1993

2 APRIL 1993

Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst**(Ingediend door mevrouw Creyf)**

TOELICHTING

1. Algemene toelichting

De toepassing van de wet van 25 juni 1992 heeft vrijwel onmiddellijk aanleiding gegeven tot moeilijkheden. Zo is gebleken dat voor sommige specifieke verzekeringsovereenkomsten een aantal artikelen economisch onverantwoorde negatieve gevolgen hebben, in die mate dat onder andere sommige Belgische bedrijven voor bepaalde risico's geen verzekering of slechts een onvoldoende verzekering zullen vinden.

Voor de aansprakelijkheidsverzekeraars situeert de problematiek zich voornamelijk op twee niveaus, namelijk de omschrijving van de verplichtingen van de verzekeraar in bedrag (art. 52 en 82) en in de tijd (art. 78), en dit specifiek voor industriële, commerciële en beroepsrisico's.

Het doel van de wet van 25 juni 1992 is duidelijk.

De wet wil:

— het slachtoffer van een schade een rechtmatige vergoeding toekennen;

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1992-1993

2 AVRIL 1993

Proposition de loi modifiant la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre**(Déposée par Mme Creyf)**

DEVELOPPEMENTS

1. Développements généraux

L'application de la loi du 25 juin 1992 a presque immédiatement soulevé des difficultés. Il est apparu que, pour certains contrats d'assurance spécifiques, plusieurs articles ont des conséquences économiques injustifiables, si bien que plusieurs entreprises belges, entre autres, ne pourront trouver aucune assurance pour couvrir certains risques, ou qu'une assurance incomplète.

Pour les assureurs de la responsabilité, le problème qui se pose se situe principalement à deux niveaux, à savoir celui de la définition des obligations de l'assureur concernant la prise en charge du montant des frais (art. 52 et 82) et celui de ses obligations dans le temps (art. 78), et ce, spécifiquement, pour les risques industriels, commerciaux et professionnels.

L'objet de la loi du 25 juin 1992 est évident.

Elle vise:

— à accorder une indemnité équitable à la victime de dommages;

— de verzekeringnemer geruststellen dat, wanneer hij een verzekering koopt, hij ook de garanties krijgt waarvoor hij een premie heeft betaald.

Nochtans dreigen de bepalingen in de artikelen 52 en 82 (met «onbeperkte dekking zelfs boven de verzekerde som») precies het tegenovergestelde te realiseren van de doelstellingen van de wetgever. Belgische verzekeraars zullen een gedeelte van het risico moeten overdragen aan herverzekeraars en deze laatste weigeren een risico zonder limiet te aanvaarden, tenzij tegen een onmogelijk hoge prijs.

Het resultaat hiervan is dat:

* de Belgische verzekeraar met een onbeperkt risico achterblijft;

* de verzekeraar een onevenredig hoge prijs moet vragen, zodat er geen verzekering meer gekocht wordt, met alle mogelijke gevolgen vandien voor de slachtoffers;

* de Belgische verzekeraars het risico weigeren en de verzekeringnemer, voor zover de controlewet dit toestaat, in het buitenland een verzekering zal kopen met een beperkte waarborg;

* bepaalde risico's geen verzekeraar of herverzekeraar zullen vinden.

Dit is nu reeds het geval voor de risico's ingevolge uitvoer van produkten naar de Verenigde Staten en Canada, waarvoor geen herverzekering meer te verkrijgen is voor lasten en reddingskosten boven de gedekte kapitalen. Bovendien dreigen ook sommige maatschappijen geen verzekeringen meer te zullen onderschrijven voor risico's van kleine en middelgrote ondernemingen en van sommige beroepsaansprakelijkheden van vrije beroepen en bestuurders.

2. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Artikel 1 wijzigt het artikel 52 van de wet op de landverzekeringsovereenkomst. Dit artikel 52 legt de verzekeraar de verplichting op om voor de reddingskosten in een schadegeval, onder bepaalde voorwaarden, een onbegrensde dekking te verlenen, zelfs boven de verzekerde som. Het tweede lid van het artikel geeft aan de Koning de bevoegdheid om voor bepaalde risico's grenzen op te leggen waarboven de verzekeraar de reddingskosten niet meer hoeft te dragen.

De herverzekeringmarkt weigert in toenemende mate nog onbegrensde waarborgen te herverzekeren.

Het boekhoudkundig criterium dat in het tweede lid van het artikel opgenomen werd, voor het onder-

— à assurer le preneur d'assurance qu'il bénéficie bel et bien des garanties pour lesquelles il y a payé une prime.

Toutefois, les dispositions des articles 52 et 82 (avec une couverture même au-delà des limites du montant assuré) risquent de produire l'effet inverse de celui que visait le législateur. Les assureurs belges devront transférer une partie des risques à des réassureurs, lesquels refusent les risques illimités ou n'acceptent de les couvrir que contre le paiement de primes énormes.

En voici le résultat:

* l'assureur belge garde sur les bras un risque illimité;

* l'assureur doit pratiquer des prix disproportionnés, et plus aucune assurance n'est conclue, avec toutes les conséquences possibles pour les victimes;

* les assureurs belges refusent de couvrir le risque et le preneur d'assurance conclut une assurance avec garantie limitée à l'étranger, pour autant que la loi relative au contrôle l'autorise;

* pour ce qui est de certains risques, l'on ne trouvera aucun assureur ni réassureur qui soit prêt à les couvrir.

C'est déjà le cas en ce qui concerne les risques résultant de l'exportation de produits aux Etats-Unis et au Canada pour les charges et les frais de sauvetage au-delà des montants couverts desquels l'on ne peut plus obtenir aucune réassurance. En outre, certaines sociétés risquent de ne plus souscrire aucune assurance des risques auxquels sont exposées les petites et moyennes entreprises et des risques liés à certaines responsabilités professionnelles de professions libérales et d'administrateurs.

2. Commentaires des articles

Article 1er

L'article 1er modifie l'article 52 de la loi sur le contrat d'assurances terrestres. Cet article 52 oblige l'assureur à accorder, à certaines conditions, une garantie illimitée, même au-delà des limites du montant assuré, pour ce qui est des frais de sauvetage en cas de sinistre. Le deuxième alinéa de l'article habilite le Roi à fixer les limites au-delà desquelles l'assureur n'est plus tenu de supporter les frais de sauvetage.

Le marché de la réassurance refuse de plus en plus d'encore réassurer des garanties illimitées.

Le critère comptable prévu au deuxième alinéa de l'article pour déterminer les contrats pour lesquels le

scheiden van de overeenkomsten waar de Koning begrenzings kan opleggen, is onrealistisch en economisch en verzekeringstechnisch niet te verantwoorden.

Voor de risico's, die zich situeren in het «privé-leven» van de verzekeringnemer kunnen de herverzekeraars eventueel nog onbeperkte waarborgen aanvaarden. De diverse betrokken partijen zijn het er daarom over eens dat een criterium van onderscheid voor het toestaan van waarborgbegrenzings beter gebaseerd wordt op het onderscheid «risico's in het privé-leven» versus «beroepsrisico's in brede zin».

Wegens het gebrek aan homogeniteit in de categorie van risico's met betrekking tot het beroepsleven is het bijna onmogelijk een algemene begrenzing op te leggen. Voor het bepalen van de poliswaarborgen dient dan ook de contractvrijheid terug hersteld te worden.

Daarenboven geeft het verplicht opleggen van onbegrensde waarborgen geen garanties voor de verzekerden, aangezien het gevaar bestaat dat verzekeraars zich gaan terugtrekken uit bepaalde risicovolle verzekeringstakken.

De wet biedt de verzekerden evenmin bescherming in de gevallen waar de aansprakelijke persoon geen verzekering heeft afgesloten; men kan verwachten dat dit meer zal voorkomen wanneer de verplichte waarborgen de premies in de hoogte zullen drijven.

De beoordeling van de vereiste waarborg voor reddingskosten in de zaakschadeverzekering laat men ook beter over aan de contractanten die het best geplaatst zijn dit te beoordelen in functie van het concrete risico.

Het is wenselijk het artikel 52 aan te passen in de zin dat voor de risico's, gesitueerd buiten het privé-leven, de partijen de contractuele vrijheid hebben om een begrenzing van de reddingskosten te bepalen.

Artikelen 2 en 3

De artikelen 2 en 3 wijzigen de artikelen 77 en 78 van de wet op de landverzekeringsovereenkomst.

Uit de samenvoeging van de artikelen 77 en 78 kunnen volgende concrete punten worden weerhouden:

a) de verzekeringscontractanten moeten in het contract preciseren welke de schadeverwekkende gebeurtenis is tegen de gevolgen waarvan de verzekerde zich wil verzekeren;

b) opdat het contract van toepassing zou zijn, moet deze schadeverwekkende gebeurtenis zich tijdens de looptijd van het contract voordoen;

Roi peut imposer des limites, est irréaliste et ne peut se justifier ni économiquement ni sur le plan de la technique des assurances.

Pour les risques se situant dans le cadre de la «vie privée» du preneur d'assurance, les réassureurs peuvent encore accepter des garanties illimitées. Les diverses parties concernées conviennent dès lors qu'il est préférable de fonder le critère, pour ce qui est de l'autorisation de pratiquer des limitations de garantie, sur la distinction entre les «risques de la vie privée» et les «risques professionnels au sens large».

Etant donné le manque d'homogénéité au sein de la catégorie des risques relevant de la vie professionnelle, il est presque impossible d'imposer une limitation générale. Il convient, dès lors, de rétablir la liberté contractuelle pour la fixation des garanties couvertes par une police.

En outre, l'imposition de garanties illimitées ne fournit aucune certitude aux assurés, car il est à craindre que certains assureurs se retirent de certaines branches à risques.

La loi n'offre pas non plus de protection aux assurés dans les cas où la personne responsable n'a souscrit aucune assurance; il faut s'attendre à ce que cette éventualité se présente plus fréquemment si les garanties obligatoires font grimper les primes.

Mieux vaut aussi laisser aux contractants le soin de déterminer, dans le cadre des assurances de dommages, la garantie des frais de sauvetage requise. Ils sont, en effet, le mieux placés pour apprécier les choses en fonction du risque concret.

Il est souhaitable d'adapter l'article 52 en précisant que, pour ce qui est des risques situés en dehors de la vie privée, les parties disposent de la liberté contractuelle de limiter la garantie des frais de sauvetage.

Articles 2 et 3

Les articles 2 et 3 modifient les articles 77 et 78 de la loi sur le contrat d'assurance terrestre.

La lecture combinée des articles 77 et 78 permet de dégager les points concrets suivants:

a) les contractants doivent préciser dans le contrat quel est l'événement dommageable contre les conséquences duquel l'assuré entend s'assurer;

b) pour que le contrat soit applicable, il faut que cet événement dommageable se produise en cours de contrat;

c) al de schade-eisen met betrekking tot de aldus gedekte schadeverwekkende gebeurtenissen zijn ten laste van de verzekeraar, ook als ze na de afloop van het contract vastgesteld worden.

De moeilijkheden zijn van dubbele aard. Vooreerst is het onduidelijk wat «schadeverwekkende gebeurtenis» precies betekent.

Dat is zeker niet hetzelfde als het «schadegebeuren». De «schadeverwekkende gebeurtenis» in de aansprakelijkheidsverzekering is niet eenvormig te omschrijven voor bedrijfs- en beroepsactiviteiten, die alle vormen kunnen aannemen.

De artikelen 77 en 78 creëren grote rechtsonzekerheid.

De tweede moeilijkheid betreft schade-eisen vastgesteld na het einde van het contract.

Wanneer een verzekeringscontract ten einde komt, is het niet uitgesloten dat veel later, tot 33 jaar (rekening houdend met de verjaringstermijn bepaald in artikel 34 van de wet), er nog een schade-eis opduikt uit hoofde van dit beëindigde contract. Goed beheer zou veronderstellen dat (een gedeelte van) de premie over heel die termijn gereserveerd wordt of m.a.w. na 33 jaar kan de verzekeraar pas zeggen dat die premie schadevrij is en dus als winst mag worden geboekt.

Het is ondenkbaar dat bijvoorbeeld de fiscale controle een dergelijke reservering zou aanvaarden, alhoewel die technisch noodzakelijk en dus door de Controledienst op de Verzekeringen zou moeten vereist worden.

Daarnaast zijn er uiteraard beheersproblemen, zelfs problemen inzake solvabiliteit: verzekeringnemer (Controledienst) moet een verzekeraar kiezen waarvan hij verwacht dat die ook decennia later nog in staat zal zijn om eventuele schade te vergoeden; voor de verzekeraar rijst hetzelfde probleem t.a.v. zijn herverzekeraar.

Het begrip «schadeverwekkende gebeurtenis» dient vervangen te worden door het begrip «schadegebeuren of schadegebeurtenis».

Analoog met de artikelen 52 en 82 dient artikel 78 in een afwijkende regeling te voorzien, waardoor ook in dit artikel de mogelijkheid opgenomen wordt om

c) toutes les réclamations en réparation des dommages dus à la réalisation des risques couverts liés à des événements dommageables doivent être accueillies favorablement par l'assureur, même si l'on a pris acte de ces réclamations après l'expiration du contrat.

Les difficultés sont de deux ordres. Il y a lieu, tout d'abord, de se demander quelle est la signification exacte des termes néerlandais «schadeverwekkende gebeurtenis». Elle n'est pas claire.

Ils n'ont certainement pas la même signification que le terme «schadegebeuren». Dans le domaine de l'assurance de la responsabilité, il n'est pas possible de définir de manière uniforme la notion néerlandaise de «schadeverwekkende gebeurtenis» pour ce qui est des activités industrielles et professionnelles qui peuvent prendre toutes sortes de formes.

Les articles 77 et 78 provoquent une grande insécurité juridique.

La seconde difficulté concerne les demandes en réparation dont on a pris acte après l'expiration du contrat.

Il n'est pas exclu qu'une demande en réparation fondée sur un contrat d'assurance venu à expiration à un moment donné soit encore formulée longtemps après, le cas échéant, jusqu'à 33 ans après (compte tenu du délai de prescription prévu à l'article 34 de la loi). Dans le cadre d'une bonne gestion, il faudrait, dès lors, que la prime soit réservée du moins en partie durant cette période de 33 ans, ce qui signifie que l'assureur ne pourrait considérer qu'au bout de cette période de 33 ans que la prime est libérée de tout risque de couverture de dommage et qu'elle peut être comptabilisée, dès lors, en tant que bénéfice.

Il est impensable que le fisc, par exemple, admette pareille mise en réserve, bien qu'elle soit techniquement nécessaire et que l'Office de contrôle des assurances devrait, dès lors, l'exiger.

D'autre part, il y a évidemment des problèmes de gestion et, même, des problèmes de solvabilité: le preneur d'assurance (Office de contrôle) doit choisir un assureur dont il puisse attendre qu'il soit encore en mesure d'indemniser un dommage éventuel, même au bout de plusieurs dizaines d'années; le même problème se pose pour l'assureur vis-à-vis de son réassureur.

La notion néerlandaise de «schadeverwekkende gebeurtenis» doit être remplacée par les notions couvertes par les termes «schadegebeuren» ou «schadegebeurtenis».

A l'instar des articles 52 et 82, l'article 78 doit prévoir un régime dérogatoire et permettre également ainsi de rétablir la liberté contractuelle pour ce qui des

voor de risico's buiten het privé-leven, de contractuele vrijheid te herstellen, zodat partijen in hun overeenkomst de basis van de herverzekeringsdekking vrij kunnen bepalen.

Artikel 4

Artikel 4 wijzigt artikel 82 van de wet op de landverzekeringsovereenkomst van 25 juni 1992.

Voor dit artikel 82 zijn dezelfde opmerkingen te maken als voor het gedeelte m.b.t. de aansprakelijkheidsverzekering van artikel 52.

Het is nodig ook in dit artikel via een wetswijziging in de mogelijkheid te voorzien om voor de risico's buiten het privé-leven de contractuele vrijheid te herstellen om de waarborg voor de interessen en de verdedigingskosten te begrenzen.

Simonne CREYF.

*
* *

VOORSTEL VAN WET

Artikel 1

Artikel 52 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst wordt gewijzigd als volgt:

« *Artikel 52.* — De kosten die voortvloeien, zowel uit de maatregelen die de verzekeraar heeft gevraagd om de gevolgen van het schadegeval te voorkomen of te beperken als uit de dringende en redelijke maatregelen die de verzekerde uit eigen beweging heeft genomen om bij nakend gevaar een schadegeval te voorkomen, of, zodra het schadegeval ontstaat, om de gevolgen ervan te voorkomen of te beperken, worden, op voorwaarde dat zij met de zorg van een goed huisvader zijn gemaakt, door de verzekeraar gedragen, ook wanneer de aangewende pogingen vruchteloos zijn geweest. In de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van risico's in het privé-leven komen zij te zijnen laste zelfs boven de verzekerde som. »

Art. 2

Artikel 77 van dezelfde wet wordt gewijzigd als volgt:

« *Artikel 77.* — Dit hoofdstuk is van toepassing op de verzekeringsovereenkomsten, die ertoe strekken de verzekerde dekking te geven tegen alle vorderingen

risques extérieurs à la vie privée, de manière que les parties puissent définir librement, dans leur contrat, la base de la couverture de réassurance.

Article 4

L'article 4 modifie l'article 82 de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre.

Cet article 82 appelle les mêmes remarques que la partie de l'article 52 relative à l'assurance de la responsabilité.

Il est nécessaire de modifier la loi pour prévoir également à cet article la possibilité de rétablir la liberté contractuelle pour ce qui est des risques extérieurs à la vie privée, de manière que la garantie relative aux intérêts et aux frais de défense puisse, éventuellement, être limitée.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article premier

L'article 52 de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre est modifié comme suit:

« *Article 52.* — Les frais découlant aussi bien des mesures demandées par l'assureur aux fins de prévenir ou d'atténuer les conséquences du sinistre que des mesures urgentes et raisonnables prises d'initiative par l'assuré pour prévenir le sinistre en cas de danger imminent ou, si le sinistre a commencé, pour en prévenir ou en atténuer les conséquences, sont supportés par l'assureur lorsqu'ils ont été exposés en bon père de famille, alors même que les diligences faites l'auraient été sans résultat. Dans les contrats d'assurance couvrant des risques de la vie privée, ils sont à sa charge même au-delà du montant assuré. »

Art. 2

Le texte néerlandais de l'article 77 de la même loi est modifié et rédigé comme suit:

« *Article 77.* — Dit hoofdstuk is van toepassing op de verzekeringsovereenkomsten die ertoe strekken de verzekerde dekking te geven tegen alle vorderingen

tot vergoeding wegens een schadegebeurtenis die in de overeenkomst is beschreven, en zijn vermogen binnen de grenzen van de dekking te vrijwaren tegen alle schulden uit een vaststaande aansprakelijkheid.»

Art. 3

Artikel 78 van dezelfde wet wordt gewijzigd als volgt:

« *Artikel 78.* — De verplichting van de verzekeraar strekt zich uit tot vorderingen die na het einde van de overeenkomst worden ingediend, wanneer de schadegebeurtenis zich in de loop van de overeenkomst heeft voorgedaan.

Het voorgaande lid is niet van toepassing op de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van risico's buiten het privé-leven.»

Art. 4

Artikel 82 van dezelfde wet wordt gewijzigd als volgt:

« *Artikel 82.* — De verzekeraar betaalt de in hoofdsom verschuldigde schadevergoeding ten belope van de dekking.

De verzekeraar betaalt, zelfs boven de dekkingsgrenzen, de interest op de in hoofdsom verschuldigde schadevergoeding.

De verzekeraar betaalt, zelfs boven de dekkingsgrenzen, de kosten betreffende burgerlijke rechtsovereenkomsten, alsook de honoraria en de kosten van de advocaten en de deskundigen, maar alleen in zover die kosten door hem of met zijn toestemming zijn gemaakt of, in geval van belangenconflict dat niet te wijten is aan de verzekerde, voor zover die kosten niet onredelijk zijn gemaakt.

Voor de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van risico's buiten het privé-leven kunnen de contractanten de bovengenoemde interesten en kosten begrenzen.»

Simonne CREYF.

tot vergoeding wegens een schadegebeurtenis die in de overeenkomst is beschreven, en zijn vermogen binnen de grenzen van de dekking te vrijwaren tegen alle schulden uit een vaststaande aansprakelijkheid.»

Art. 3

A l'article 78 de la même loi sont apportées les modifications suivantes:

1° cet article est complété par un second alinéa libellé comme suit: « L'alinéa précédent n'est pas applicable aux contrats d'assurance couvrant des risques qui ne relèvent pas de la vie privée »;

2° le premier alinéa du texte néerlandais de cet article est modifié et rédigé comme suit: « De verplichting van de verzekeraar strekt zich uit tot vorderingen die na het einde van de overeenkomst worden ingediend, wanneer de schadegebeurtenis zich in de loop van de overeenkomst heeft voorgedaan. »

Art. 4

L'article 82 de la même loi est modifié et rédigé comme suit:

« *Article 82.* — A concurrence de la garantie, l'assureur paie l'indemnité due en principal.

L'assurance paie, même au-delà des limites de la garantie, les intérêts afférents à l'indemnité due en principal.

L'auteur paie, même au-delà des limites de la garantie, les frais afférents aux actions civiles ainsi que les honoraires et les frais des avocats et des experts, mais seulement dans la mesure où ces frais ont été exposés par lui ou avec son accord ou, en cas de conflit d'intérêts qui ne soient pas imputable à l'assuré, pour autant que ces frais n'aient pas été engagés de manière déraisonnable. »

Pour les contrats d'assurance couvrant des risques qui ne relèvent pas de la vie privée, les contractants peuvent limiter les intérêts et les frais précités. »